

Det nye testamente

Hva sa originalmanuskriptene?

MISQUOTING JESUS

The Story Behind Who Changed the Bible and Why

BART D. EHRMAN

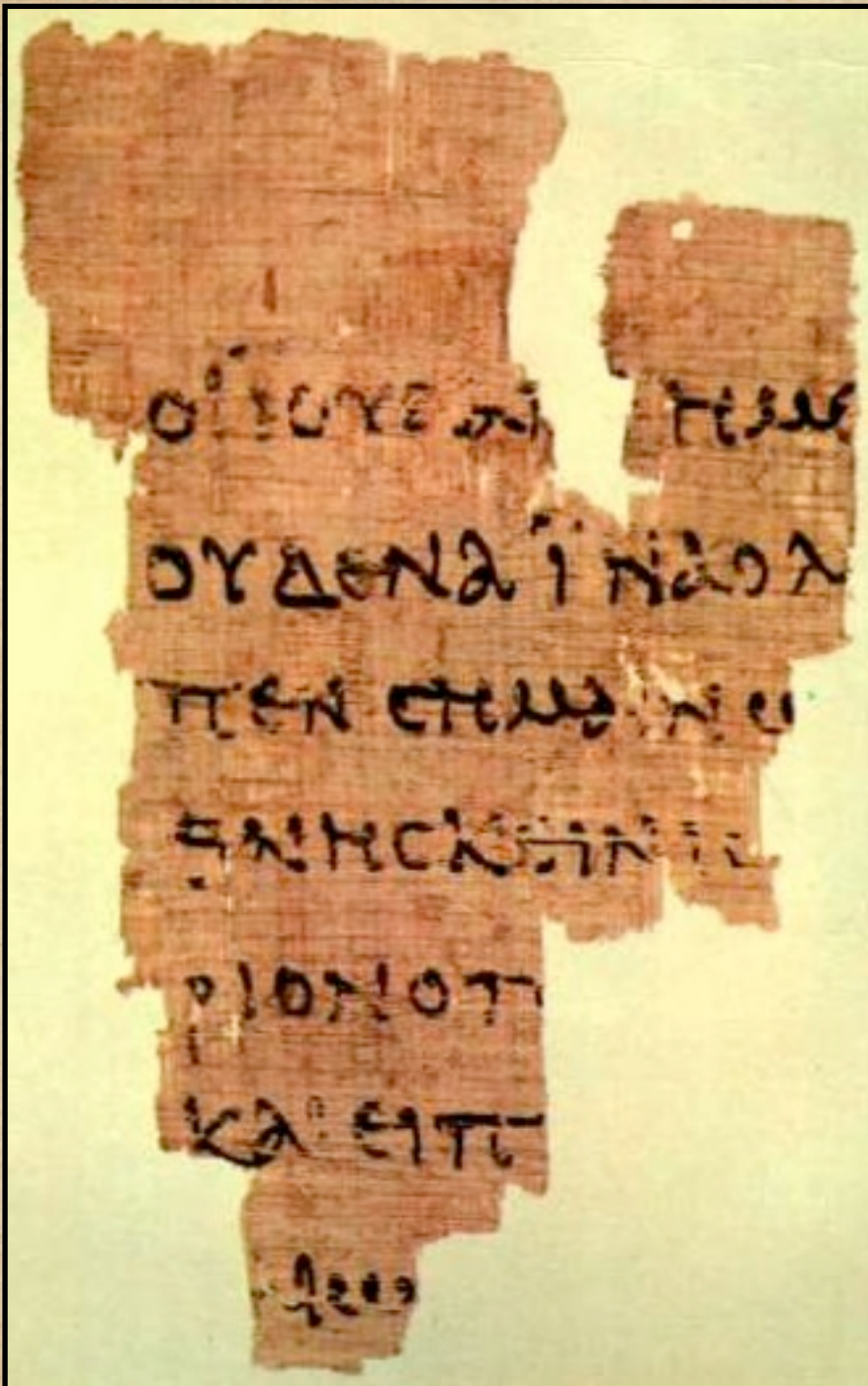
Author of *Lost Christianities*

"I think that there is no doubt that the Bible is filled with human error. The copies that we have are changed by scribes, there is nobody who can doubt this. All you need to do is take two manuscripts and compare them with one another and they're different: hundreds, maybe thousands of places." (Bart Ehrman)

Noen historiske manuskripter i dag

Navn	Antall kopier	Skrevet	Eldste kopi	År fra original til eldste kopi
Platon	7	427-347 f.Kr.	900 e.Kr.	1200
Herodotus	8	480-425 f.Kr.	900 e.Kr.	1300
Julius Cæsars galliske kriger	10	100-44 f.Kr.	900 e.Kr.	950
Aristoteles	49	384-322 f.Kr.	1100 e.Kr.	1400
Illiaden av Homer	643	900 f.Kr.	400 f.Kr.	500
Det nye testamente	5600	50-100 e.Kr.	130 e.Kr.	30-80

P52

- 4 vers fra Joh 18
- Egypt 120-130 e.Kr.

NT-manuskripter

- ◆ Tekstmessig er det flere bevis for Jesu liv, død og oppstandelse enn for noen annen hendelse i oldtiden.
- ◆ NT er i bedre forfatning enn Shakespeares 37 skuespill som ble skrevet på 1600-tallet, etter at boktrykkerkunsten ble oppfunnet.
- ◆ 36289 sitater av kirkefedre fra det 2.-4. århundre kan rekonstruere hele NT unntatt 11 vers.
- ◆ Det finnes flere manuskripter, eldre manuskripter, bedre kopierte manuskripter og manuskripter skrevet av flere mennesker som var nærmere hendelsene, enn for noen annen del av oldtidens historie.

- ◆ Anslått å være opptil 400 000 ulikheter i et NT med ca 134 000 ord.
- ◆ Ca 99% av ulikhetene:
 - ulikheter i staving av ord
 - rekkefølgen av ord
 - bestemte artikler
 - usynlig i oversettelser
- ◆ Nesten alltid mulig å avgjøre den opprinnelige lese måten.

Bart Ehrman:

"Most of these differences which we have in our manuscripts are completely insignificant, unimportant, and don't matter for a thing."

- ◆ De fleste manuskriptene er identiske i mer enn $\frac{3}{4}$ av teksten. Tekstkritikk går ut fra at det er umulig at alle som kopierte gjorde samme feil på samme sted.
- ◆ Ingen av ulikhetene har noen betydning for den kristne lære.
 - De som kopierte var mer opptatt av å ta vare på Skriftens ord enn å fremme en egen agenda.
 - Før tekstene ble sett på som "litteratur", var budskapet mye viktigere enn rekkefølgen på ord og lignende.

Endringer ikke med vilje

1. Lesefeil
 - a. Orddelingsfeil
 - b. Blanding av like bokstaver (1 Tim 3:16 - ος / θς)
 - c. Lik endelse
 - d. Plassbytte (Mark 14:65 - ελαβον / εβαλον)
2. Hørefeil (εχομεν/εχωμεν (Rom 5:1), ημεις/υμεις)
3. Huskefeil (bruker et synonym)
4. Feilbedømmelse

Endringer med vilje

1. Grammatiske og språklige endringer
2. Fjerning av vanskeligheter
3. Harmonisering av parallelttekster
4. Kombinering av to eller flere lesemåter
5. Læremessige endringer (nesten alltid i retning av en tydeligere lære)

Prinsipp

1. Hva er det sannsynlig at den som kopierte kan ha gjort, med eller uten hensikt?
2. Hvilken lese måte har best støtte i manuskriptene?

Den opprinnelige lese måten...

1. Den lese måten som den/de andre kan ha oppstått fra
 - ◆ Den vanskeligere lese måten
 - ◆ Den kortere lese måten
2. Den lese måten som er mest ulik en parallelltekst
3. Forfatterens stil (begrenset til lange nok avsnitt)

Joh 1:18

- ◆ NB88, KJ97: "den enbårne Sønn"
- ◆ NO05: "den enbårne, som er Gud"
- ◆ NASB: "the only begotten God"
- ◆ NIV: "God the one and only"
- ◆ NKJV: "the only begotten Son"
- ◆ NRSV: "God the only Son"

Joh 1:18

- ◆ Θς (θεος, 'Gud') eller Υς (ὕιος, 'sønn')
- ◆ Den vanskeligere: θεος (men likevel mulig pga 1:1)
- ◆ θεος: P66 (ca 200), P75 (200-tallet), andre (300- og 400-tallet).
- ◆ ὕιος: 400-tallet

Mark 1:41

- ◆ "Jesus fikk inderlig medfølelse med ham, rakte ut hånden og rørte ved ham."
- ◆ "syntes inderlig synd på" (σπλαγχνισθεις) eller "ble sint" (οργισθεις)?
- ◆ Vanskeligere lesemåten: "ble sint".
 - Jesus blir sint i andre tilfeller (3:5, 10:14)
 - Jesus synes synd på mennesker (6:34, 8:2)
- ◆ "Ble sint" rel. tynt gr.lag (400-tallet), "syntes synd på": 300-tallet.

Dr. Timothy Paul Jones

"...despite the sensational title of 'Misquoting Jesus', I find only a half-dozen times when Jesus might have been misquoted, and most of these supposed changes simply echo ideas that are found elsewhere in Scripture."

(Misquoting Truth, s. 77)

Oppsummering

- ◆ Ingenting tyder på en sammensvergelse om bevisst manipulering av bibeltekstene.
- ◆ Det store antallet manuskripter gjør det relativt lett å finne ut hva originalen sa.
- ◆ Ulikhetene mellom manuskriptene er aldri avgjørende for den kristne lære.
- ◆ Vi kan gå ut fra at dagens bibler har det samme budskap som de opprinnelige tekstene, mer nøyaktig enn noen annen tekst fra antikken.